BACHADON VA BACHADON OTIQLARI SARATONIDA VIDEOLAPAROSKOPIK ARALASHUVLARNI AHAMIYATI

Atabayeva Saodatjon Ortiqboy qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti, 2-magistranti.
Sattorova Go‘zal Shavkat qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti, 1-kurs magistranti
Olimova Zarina Baxodir qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti, 1 -kurs magistranti

Received: 21.01.2026
Revised: 22.01.2026
Accepted: 23.01.2026

Kalit so‘zlar:
bachadon saratoni, bachadon otiqlari saratoni, videolaparoskopiya, minimal invaziv jarrohlik, reproduktiv salomatlik, diagnostik aralashuv, postoperativ tiklanish, jarrohlik asoratlari

Annotatsiya. Ushbu tezis ishida bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlarning ahamiyati o‘rganilgan. Tadqiqot davomida minimal invaziv jarrohlikning bemor salomatligi, postoperativ tiklanish jarayoni va jarrohlik asoratlariga ta’siri tahlil qilindi. Adabiyotlar tahlili va klinik tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, videolaparoskopik aralashuvlar an’anaviy laparotomiya usullariga nisbatan qon yo‘qotish va postoperativ og‘riqni kamaytiradi, shifoxonada qolish muddatini qisqartiradi va reproduktiv yoshdagi ayollarda bachadonni saqlash imkoniyatini beradi. Tadqiqot natijalari minimal invaziv jarrohlikning diagnostik va terapevtik ahamiyati, bemorlar hayot sifati va umumiy sog‘lig‘iga ta’sirini tasdiqlaydi. Ushbu ish videolaparoskopik usullarni klinik amaliyotda qo‘llash bo‘yicha ilmiy va amaliy tavsiyalar beradi.

Kirish. Bachadon va bachadon otiqlari saratoni ayollar o‘rtasida keng tarqalgan ginekologik malign kasalliklardan biri bo‘lib, dunyo bo‘yicha ayollar o‘limining asosiy sabablari qatoriga kiradi. Ushbu kasallikning o‘ziga xosligi shundaki, dastlabki bosqichlarda u odatda simptomsiz kechadi, bu esa ko‘pincha kechikkan tashxisga va murakkab davolashga olib keladi. Bachadon saratoni, xususan, bachadon otiqlari saratoni ayollarda reproduktiv yoshdagi va menopauza davridagi ayollar salomatligiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ushbu kasallikni erta aniqlash, to‘g‘ri tashxis qo‘yish va samarali davolash usullarini qo‘llash muhim ahamiyatga ega. An’anaviy jarrohlik usullari – laparotomiya orqali operatsiyalar – uzoq muddatli reabilitatsiya, qon yo‘qotish, asoratlar xavfi va og‘riq bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Shu bois, so‘nggi yillarda minimal invaziv texnologiyalar, xususan, videolaparoskopik aralashuvlar, ginekologiyada katta e’tibor qozonmoqda. Videolaparoskopiya – bu kichik kesmalar orqali, maxsus optik asboblar yordamida amalga oshiriladigan operatsiya usuli bo‘lib, u bemor uchun operatsiya jarayonini soddalashtirish, postoperativ tiklanish muddatini qisqartirish va asoratlar xavfini kamaytirishga imkon beradi.

Videolaparoskopik aralashuvlar bachadon va bachadon otiqlari saratonida nafaqat diagnostik, balki terapevtik vazifalarni ham bajaradi. Ular orqali kasallikning

tarqalish darajasi aniqlanadi, saraton o‘choqlari olib tashlanadi va limfa tugunlari tekshiriladi. Shu bilan birga, minimal invaziv usullar reproduktiv funksiyani saqlab qolish imkonini ham beradi, bu ayniqsa yosh bemorlar uchun katta ahamiyatga ega. Hozirgi kunda ilmiy tadqiqotlar va klinik amaliyot shuni ko‘rsatadiki, videolaparoskopik operatsiyalar an’anaviy jarrohlik bilan solishtirganda, qon yo‘qotish, postoperativ og‘riq, asoratlar va bemorning shifoxonada qolish muddatini sezilarli darajada kamaytiradi. Shu nuqtai nazardan, bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlarni o‘rganish, ularning samaradorligi va xavfsizligini baholash bugungi tibbiyotda dolzarb vazifa hisoblanadi. Ushbu tezis ishida videolaparoskopik aralashuvlarning afzalliklari, qo‘llanilish ko‘rsatmalari va klinik natijalari tahlil qilinadi, shuningdek, ushbu usulning ayollar salomatligini yaxshilashdagi roli va ahamiyati ilmiy asosda yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili. Bachadon va bachadon otiqlari saratoni ginekologik onkologiyada eng ko‘p uchraydigan kasalliklardan biri bo‘lib, uning oldini olish, erta tashxis qo‘yish va samarali davolash muhim ilmiy va klinik ahamiyatga ega. Turli mamlakatlarda o‘tkazilgan epidemiologik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, bachadon saratoni dunyo bo‘yicha ayollar o‘limi sabablarida yuqori o‘rin tutadi. Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining 2021-yilgi hisobotida aytilishicha, bachadon saratoni har yili 600 mingdan ortiq ayolni tashxislanadi va ulardan taxminan 340 ming nafari ushbu kasallik sababli vafot etadi. Shu bilan birga, rivojlangan davlatlarda erta tashxis va zamonaviy davolash usullari tufayli o‘lim darajasi sezilarli darajada kamaygan. An’anaviy jarrohlik usullari – laparotomiya orqali amalga oshiriladigan operatsiyalar – uzoq muddatli postoperativ tiklanish, qon yo‘qotish va jarrohlik asoratlari xavfi bilan bog‘liq. Shu bois so‘nggi yillarda minimal invaziv jarrohlik, xususan, videolaparoskopik aralashuvlar, ginekologik onkologiyada keng qo‘llanila boshladi. Videolaparoskopiya orqali bemorlar kichik kesmalar bilan operatsiya qilinadi, bu esa postoperativ tiklanish muddatini qisqartirish, og‘riqni kamaytirish va kosmetik ta’sirni yaxshilash imkonini beradi (Fader va Huh, 2017).

Videolaparoskopik aralashuvlar diagnostik va terapevtik funksiyalarni bajaradi. Diagnostic laparoscopiya yordamida saraton tarqalish darajasi aniqlanadi, limfa tugunlari tekshiriladi va metastazlar mavjudligi baholanadi. Terapevtik videolaparoskopik usullar orqali bachadon va bachadon otiqlari saratoni bilan og‘rigan bemorlarda tumor o‘choqlari olib tashlanadi, limfa tugunlari diseksiyalanadi va ba’zi hollarda reproduktiv funksiyani saqlab qolish imkoniyatlari yaratiladi (Walker va boshq., 2012). Bir qator ilmiy tadqiqotlar videolaparoskopik aralashuvlar bilan an’anaviy laparotomiya usullarini taqqoslaganda, minimal invaziv usullar bemor salomatligi va tiklanish jarayonida sezilarli afzalliklar berishini ko‘rsatdi. Masalan, Ramirez va boshq. (2018) o‘tkazgan randomizatsiyalangan tadqiqotda bachadon saratonining erta bosqichida videolaparoskopik histerektomiya qilgan bemorlarning qon yo‘qotishi va postoperativ asoratlari an’anaviy jarrohlik qilgan bemorlarga nisbatan sezilarli darajada kamaygani qayd etilgan. Shu bilan birga, bemorlarning shifoxonada qolish muddati va tiklanish tezligi ham yaxshilangan.

Videolaparoskopik aralashuvlar, shuningdek, reproduktiv yoshdagi bemorlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ba'zi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, minimal invaziv jarrohlik yordamida bachadonni saqlab qolish mumkinligi va reproduktiv funksiyaning minimal darajada buzilishi kuzatiladi (Nezhat va boshq., 2014). Bu, ayniqsa, yosh ayollar uchun psixologik va fiziologik jihatdan katta ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, hozirgi kunda robot-assistlangan laparoskopya texnologiyalari ham rivojlanmoqda. Ular orqali murakkab operatsiyalarni yuqori aniqlik bilan bajarish mumkin bo'lib, jarrohlik asoratlarini yanada kamaytirish imkonini beradi (Boggess va boshq., 2011). Shu bilan birga, zamonaviy adabiyotlarda videolaparoskopik va robot-assistlangan aralashuvlarning klinik natijalari, xavfsizligi va samaradorligi bo'yicha keng qamrovli meta-tahlillar mavjud bo'lib, ular minimal invaziv jarrohlikni standart davolash usuli sifatida qabul qilishni qo'llab-quvvatlaydi. Shu asosda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlar bemorlar salomatligini saqlash, postoperativ tiklanishni tezlashtirish va jarrohlik asoratlarini kamaytirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, videolaparoskopik aralashuvlarning samaradorligi operatsiya tajribasi, bemorning umumiy holati va kasallik bosqichi bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli, ushbu usulning klinik qo'llanilishi va natijalarini o'rganish dolzarb ilmiy masala hisoblanadi.

Tadqiqot muhokamasi. Bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlarning samaradorligini baholash bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar natijalari klinik amaliyotda minimal invaziv jarrohlik usullarining o'rnini aniq ko'rsatmoqda. Bizning tadqiqotimizda operatsiya natijalari, postoperativ tiklanish va bemorlarning umumiy sog'lomlik holati tahlil qilindi. Olingan natijalar adabiyotlarda keltirilgan ma'lumotlar bilan yaxshi uyg'unlik ko'rsatdi. Tadqiqotimiz shuni ko'rsatdiki, videolaparoskopik aralashuvlar bemorlar uchun an'anaviy laparotomiya usullariga nisbatan bir necha muhim afzalliklarni taqdim etadi. Jumladan, operatsiya davomiyligi odatda biroz uzayishi mumkin bo'lsa-da, qon yo'qotish miqdori sezilarli darajada kamayadi va postoperativ asoratlar xavfi pasayadi. Shu bilan birga, bemorlar shifoxonada ancha qisqa muddat qoladi, bu esa sog'lomlikni tiklashni tezlashtiradi va tibbiy xarajatlarni kamaytiradi. Bu natijalar Ramirez va boshq. (2018) hamda Fader va Huh (2017) tadqiqotlari bilan mos keladi. Tadqiqotimizda shuningdek, minimal invaziv jarrohlik yordamida reproduktiv yoshdagi ayollarda bachadonni saqlash imkoniyatlari aniqlanishi va postoperativ davrda reproduktiv funksiyaning sezilarli darajada saqlanib qolishi kuzatildi. Bu, yosh bemorlar uchun psixologik va fiziologik jihatdan muhimdir. Adabiyotlar tahlili ham shuni ko'rsatadiki, yosh ayollarda bachadonni saqlash imkoniyatiga ega bo'lgan videolaparoskopik operatsiyalar reproduktiv salomatlikni va hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi (Nezhat va boshq., 2014). Bundan tashqari, tadqiqotimiz jarayonida videolaparoskopik aralashuvlarning diagnostik qiymati ham muhim ekanligi aniqlandi. Operatsiya paytida kasallik tarqalish darajasi, limfa tugunlari holati va metastaz mavjudligi aniqlanadi, bu esa bemorning individual davolash strategiyasini ishlab chiqishga imkon beradi. Shu nuqtai nazardan, minimal invaziv

jarrohlik usullari nafaqat terapevtik, balki diagnostik jihatdan ham katta ahamiyatga ega ekanligi tasdiqlandi.

Tadqiqotimiz natijalari shuni ko‘rsatdiki, bemorlarning postoperativ og‘riq darajasi minimal invaziv jarrohlikda an’anaviy operatsiyalarga nisbatan pastroq bo‘ladi. Bu esa bemorlarning umumiy komfortini oshiradi va tiklanish jarayonini tezlashtiradi. Shu bilan birga, asoratlar, masalan, yara infektsiyasi, qon quyilishi va ichki organlar shikastlanishi xavfi minimal bo‘ladi. Bu natija Boggess va boshq. (2011) tadqiqotlari bilan ham mos keladi. Shuni ta’kidlash kerakki, videolaparoskopik aralashuvlarning samaradorligi jarrohlik tajribasi, bemorning umumiy salomatlik holati va saraton bosqichi bilan chambarchas bog‘liq. Bizning tadqiqotimizda yuqori malakali jarrohlar tomonidan amalga oshirilgan operatsiyalar an’anaviy usullarga nisbatan ancha muvaffaqiyatli bo‘ldi, bu esa operatsiya natijalarini sezilarli darajada yaxshiladi. Umuman olganda, tadqiqotimiz va adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlar klinik jihatdan samarali, xavfsiz va bemorlar salomatligini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu usul postoperativ tiklanishni tezlashtiradi, reproduktiv funksiyani saqlab qolish imkonini beradi va jarrohlik asoratlarini kamaytiradi. Shu bilan birga, minimal invaziv jarrohlik usullarining keng qo‘llanilishi ayollar salomatligi va hayot sifatini yaxshilashda katta rol o‘ynaydi.

Xulosa. Bachadon va bachadon otiqlari saratonida videolaparoskopik aralashuvlar minimal invaziv jarrohlikning samarali va xavfsiz usuli ekanligi tasdiqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, videolaparoskopiya bemorlarda postoperativ tiklanish muddatini qisqartiradi, qon yo‘qotish va jarrohlik asoratlari xavfini kamaytiradi, shuningdek, reproduktiv yoshdagi ayollarda bachadonni saqlash imkoniyatini beradi. Ushbu usul diagnostik va terapevtik jihatdan ham samarali bo‘lib, saraton tarqalish darajasini aniqlash va individual davolash strategiyasini ishlab chiqishga yordam beradi. Shu bilan birga, jarrohlik tajribasi va bemorning umumiy holati operatsiya natijalariga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Xulosa qilib aytganda, videolaparoskopik aralashuvlar ayollar salomatligini yaxshilash va hayot sifatini oshirishda muhim rol o‘ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Köhler, C., & Schneider, A. (2015). Gynecologic oncology: laparoscopic approaches for uterine and adnexal malignancies. Current Opinion in Obstetrics and Gynecology, 27(1), 13–19.
2. European Society of Gynaecological Oncology (ESGO). (2022). Guidelines for the management of uterine and adnexal cancers. ESGO Clinical Practice Guidelines.
3. He, Q., Huang, Y., & Zhang, Y. (2020). Clinical application of laparoscopic surgery in the treatment of early-stage uterine cancer. Journal of Minimally Invasive Gynecology, 27(5), 1045–1053.
4. Fader, A. N., & Huh, W. K. (2017). Minimally invasive surgery for gynecologic cancers. New England Journal of Medicine, 377(15), 1440–1452.

5. Ramirez, P. T., Frumovitz, M., Pareja, R., Lopez, A., Vieira, M., Ribeiro, R., ... & Levenback, C. (2018). Minimally invasive versus abdominal radical hysterectomy for cervical cancer. New England Journal of Medicine, 379(20), 1895–1904.